

безопасности на предприятиях / Т. Н. Иванюта // Молодой ученый. — 2013. — №4. — С. 215-223.

3. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. -1998г. - №5.- С. 48-52.

4. Геєць В. М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В. М. Геєць. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.

5. Губський Б.В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення / Б.В. Губський.- К.: Укрархбудінформа, 2001. - 121 с.

6. Сумець О.В. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади: Навч. посібник / О.В. Сумець.- К. : ВД “Професіонал” , 2005.- 354 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Дейнека О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т.Г.*

УДК 331.108.2:658(477)

МІСЦЕ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Гречішкіна А.А., асистент (УкрДАЗТ)

У статті розглянуто структуру економічної безпеки підприємств, проаналізовано підходи до визначення її складових, з урахуванням специфіки галузі визначено зміст складових економічної безпеки підприємств залізничного транспорту, досліджено роль персоналу в формуванні стану економічної безпеки за складовими та визначено місце кадрової безпеки в системі інших складових економічної безпеки підприємств залізничного транспорту.

Ключові слова: економічна безпека, кадрова безпека, функціональні складові, підприємства залізничного транспорту

МЕСТО КАДРОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Гречишкіна А.А., ассистент (УкрГАЗТ)

В статье рассмотрена структура экономической безопасности предприятий, проанализированы подходы к определению ее составляющих, с учетом специфики отрасли определено содержание составляющих экономической безопасности предприятий железнодорожного транспорта, исследована роль персонала в формировании состояния экономической безопасности по составляющим и определено место кадровой безопасности в системе других составляющих экономической безопасности предприятий железнодорожного транспорта.

Ключевые слова: экономическая безопасность, кадровая безопасность, функциональные составляющие, предприятия железнодорожного транспорта.

PLACE OF HR SECURITY IN THE ECONOMIC SECURITY RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES

Grechishkina A.A., assistant, Ukrainian State Academy of Railway Transport

In the unstable economic situation, the successful operation of enterprises and economic development of Ukraine is largely dependent on the improvement of their activities in the field of economic security and therefore it is necessary to study and implement economic security depends on various factors: the activities of competitors, unfair contractors unfavorable policy state and others. But the greatest threat to economic stability and violation of stability is the internal conditions - namely staff. No one and nothing can cause more harm to the company than its employees who have more access to all of the elements, able to pass security, access to databases can just hear it necessary or ask other employees.

The article is a comprehensive study and analysis of the structure of economic security for its functional

components, defining the essence of economic security components for railway transport enterprises and study HR security place in economic security system specific to the industry.

Keywords: *economic security, HR security, functional components, railway transport enterprises*

Постановка проблеми. В умовах нестабільної економічної ситуації процес успішного функціонування і економічного розвитку підприємств залізничного транспорту України багато в чому залежить від вдосконалення їх діяльності в галузі забезпечення економічної безпеки, котра залежить від різних обставин: діяльності конкурентів, недобросовісності контрагентів, несприятливої політики держави тощо. Але найбільшу загрозу для порушення економічної стійкості та стабільності підприємств залізничного транспорту створюють внутрішні загрози, а саме – персонал. Ніхто й ніщо не може нанести більшої шкоди підприємству, ніж його співробітники, які мають більше доступу до всіх елементів діяльності, здатні пройти систему безпеки, мають доступ до інформаційних баз, можуть просто почути необхідне або розпитати в інших працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним основам економічної безпеки присвячено наукові праці як зарубіжних так і вітчизняних науковців, серед яких Дикань В.Л., Іванілов О.С., Олейников Є.А., Ортинський В.Л., Кириченко О.А. тощо [5, 8, 16, 17, 18].

Аспекти кадрової безпеки в системі економічної безпеки окреслили в своїх роботах такі науковці, як Баглей Д.Ю., Калініченко Л.Л., Кириченко О. А., Лашенко О.Ю., Логінова Н. І., Мойсеєнко І.П. та інші [1, 9, 18, 12, 13, 14].

Однак потребує подальшого дослідження визначення змісту складових економічної безпеки для підприємств залізничного транспорту та місця в ній кадрової безпеки.

Метою статті є комплексне дослідження та аналіз структури економічної безпеки щодо її функціональних складових, визначення місця кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємств залізничного транспорту через розкриття сутності кожної з її складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під економічною безпекою підприємств прийнято розуміти захист його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності [10].

Головною метою забезпечення економічної безпеки підприємства має стати комплексна протидія усім можливим загрозам. Їх усунення гарантує успішність функціонування в складних умовах зовнішнього та внутрішнього середовища.

З метою досягнення найбільш високого

рівня економічної безпеки підприємство повинно проводити роботу по забезпеченню максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи.

Функціональні складові економічної безпеки підприємства – це сукупність основних напрямків його економічної безпеки, які істотно відрізняються один від одного за своїм складом [16]. Більшість провідних науковців з даного питання схиляються до єдиної думки щодо структури економічної безпеки підприємства і виділяють такі складові як фінансова, інтелектуальна і кадрова, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, екологічна та силова безпека [5, 8, 6, 16, 17].

Для визначення місця кадрової безпеки необхідно розкрити сутність усіх складових економічної безпеки підприємства.

Під фінансовою безпекою, на думку Бланка І.А., пропонується розуміти стан найбільш ефективного використання ресурсів підприємства, виражений у позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства, структури його капіталу, а також курсової вартості його цінних паперів як індикатора поточного фінансового стану та перспектив розвитку на майбутнє [2]. Тоді як Лисенко Ю.Г. пропонує трактувати поняття «фінансової безпеки підприємства» як кількісно-якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну можливість захисту його пріоритетних, збалансованих фінансових інтересів від визначених реальних та потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі фінансової політики підприємства [14].

Реверчук Н.Й. визначає техніко-технологічну безпеку як захист від можливих витрат унаслідок використання застарілої техніки і технології виробництва продукції, неефективної організації виробничого процесу [19]. На думку Ортинського В.Л. техніко-технологічна безпека підприємства полягає у рівні відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найкращим світовим аналогам за оптимізації витрат, а під політико-правовою безпекою автор пропонує розуміти як захист від надмірного податкового тиску, нестабільного законодавства, неефективної роботи юридичного відділу підприємства [17].

Під інформаційною безпекою Шаньгін В.Ф. розуміє захищеність інформації від незаконного ознайомлення, перетворення і знищення, а також інформаційних ресурсів від

впливів спрямованих на порушення їх працездатності [7]. Тоді як Сороківська О.А. визначає інформаційну безпеку підприємства як суспільні відносини щодо створення і підтримання на належному рівні життєдіяльності інформаційної системи суб'єкта господарської діяльності [20].

Ортинський В.Л. визначає екологічну безпеку як захист від руйнівного впливу природних, техногенних чинників і наслідків господарської діяльності підприємства, а на думку Горлачука В.В. екологічна безпека – це дотримання екологічних норм технології та випуску продукції, мінімізація втрат підприємства від забруднення довкілля [17, 3].

На думку Ортинського В.Л. силова безпека підприємства полягає у захисті фізичної особи від загроз її життю, здоров'ю та матеріальному благополуччю, а також захист майна підприємства від кримінальних посягань, а Горлачук В.В. визначає силову безпеку як забезпечення фізичної безпеки робітників підприємства та збереження його майна [17, 3].

Що ж стосується складової економічної безпеки, яка безпосередньо стосується персоналу, то тут немає єдиної думки науковців. Так більшість науковців виділяють інтелектуальну і кадрову складову як єдину складову економічної безпеки [6, 15, 16, 17].

Олейников Є.А. вважає, що забезпечення інтелектуальної та кадрової складової економічної безпеки включає в себе два тісно пов'язаних між собою, але й водночас істотно різних напрямків діяльності. Перший напрямок зорієнтовано на роботу з персоналом корпорації, на підвищення ефективності роботи співробітників підприємства, а друге націлено на збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства [16].

Іванілов О.С. вважає що належний рівень економічної безпеки у великій мірі залежить від складу кадрів, їхнього інтелекту та професіоналізму. Охорона інтелектуальної та кадрової складових економічної безпеки охоплює взаємопов'язані і водночас самостійні напрями діяльності того чи того суб'єкта господарювання. Також на думку автора процес планування та управління персоналом, спрямований на охорону належного рівня економічної безпеки, має охоплювати організацію системи підбору, найму, навчання й мотивації праці необхідних працівників, включаючи матеріальні та моральні стимули, престижність професії, волю до творчості, забезпечення соціальними благами [8].

На думку Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. інтелектуально-кадрова безпека відображає забезпеченість підприємства управлінським та промислово-виробничим персоналом, рівень

плинності кадрів на підприємстві, достатність їх освітньо-кваліфікаційного рівня, захищеність від переманювання працівників конкурентами, тоді як Ковальчук І.В. під інтелектуально-кадровою складовою розуміє захист об'єктів промислової власності підприємства, ефективне управління персоналом, залучення з ринку праці найбільш кваліфікованих працівників, формування корпоративного духу [15, 11].

Ортинський В.Л. під інтелектуальною і кадровою складовою розуміє збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства; ефективне управління персоналом [17].

Окрім перелічених складових економічної безпеки підприємства Ковальов Д.І. і Сухорукова Т.Г. виділяють соціальну безпеку підприємства, яку характеризують розміром мінімальної і середньої зарплати; чисельністю працівників, зарплата яких нижча за прожитковий мінімум; величиною заборгованості по виплаті зарплати; питомою вагою зарплати в ціні продукції (робіт, послуг); витратами сім'ї працівника на харчування; темпами скорочення персоналу; тривалістю робочого тижня [10].

Користін О.Є. виділяє фізичну, інформаційну, юридичну безпеку і безпеку персоналу [4]. Крім того Ковальчук І.В. поряд з іншими виділяє інноваційну складову, яку, на наш погляд, можна включити у техніко-технологічну безпеку. Мойсеєнко виділяє також ринкову та матеріально-сировинну [11, 15].

Економічна безпека підприємств залізничного транспорту представляє собою складну структуру пов'язаних між собою складових. Із впевненістю можна сказати, що кожна складова нерозривно пов'язана з персоналом підприємства, яка в певній мірі залежить від навмисних або випадкових дій співробітників. Працівники підприємства своїми діями впливають на всі аспекти життєдіяльності організації і тісно пов'язані з її фінансовою безпекою, вони є головним активом підприємства, але й головним джерелом небезпеки. Так недостатній рівень кваліфікації, професійна некомпетентність, використання службового положення в своїх цілях, шахрайство, розголошення конфіденційної інформації, неявки на роботу тощо представляють загрозу для кожної складової економічної безпеки, що може призвести до незворотних наслідків в діяльності підприємства.

Розглянувши складові економічної безпеки підприємств пропонується визначити зміст кожної складової та вплив на неї персоналу з урахуванням специфіки залізничної галузі (рис. 1).

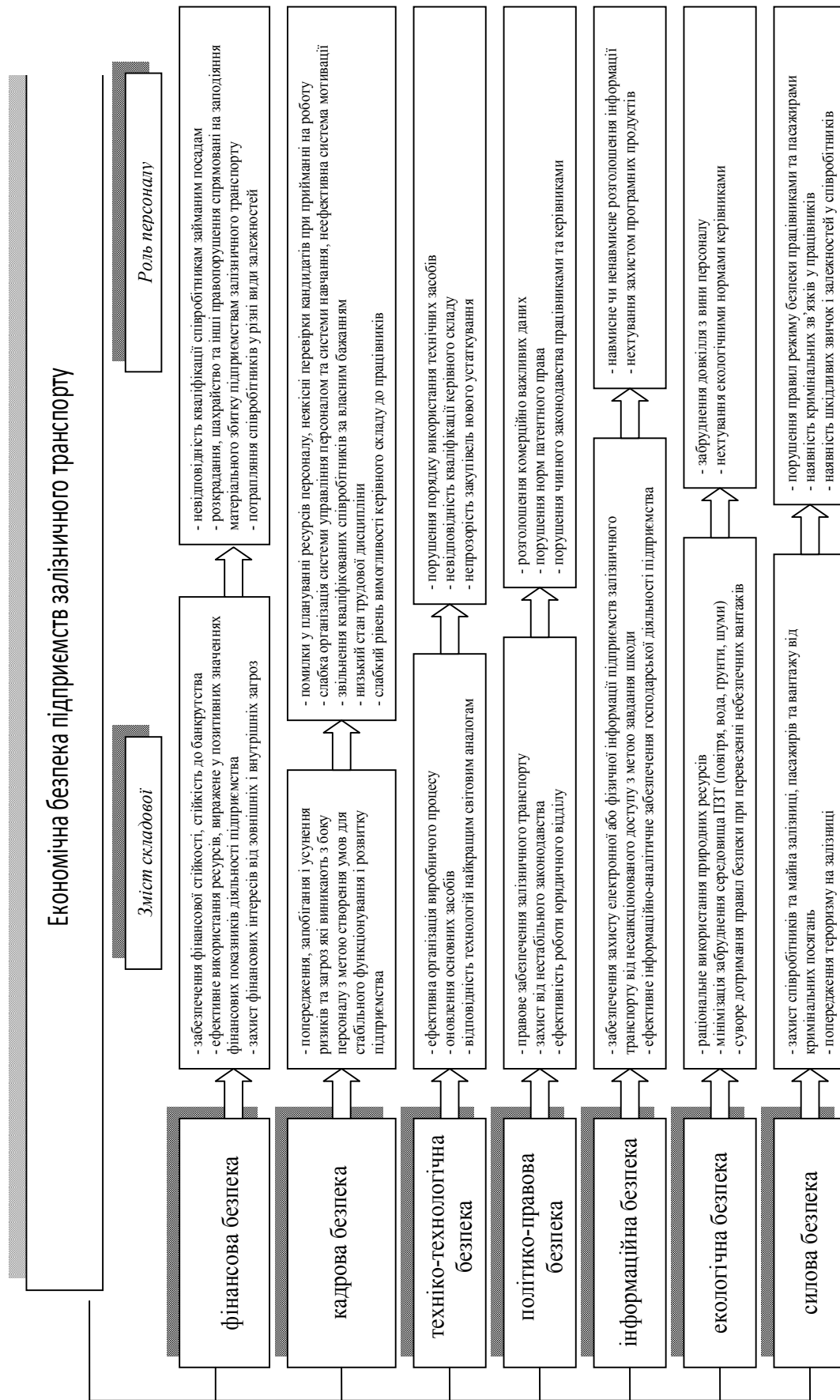

Рис. 1 - Структура економічної безпеки підприємств залізничного транспорту з урахуванням змісту складових та впливу персоналу на кожну з них

Розглянувши структуру економічної безпеки підприємств залізничного транспорту із впевненістю можна сказати, що на кожну її складову так чи інакше впливає людський фактор і в першу чергу це власні кадри. Підприємства залізничного транспорту, у зв'язку зі специфікою галузі, мають високу залежність від дій власного персоналу. Так працівники галузі мають вплив на всі аспекти діяльності залізниці: важкий психологічний стан машиніста локомотивної бригади та халатність лікаря може призвести до аварії через неувважність, недостатній рівень кваліфікації економіста локомотивного депо може призвести до зниження фінансових показників підприємства через неекономічне використання ресурсів тощо. Все це призводить до суттєвих фінансових втрат у структурних підрозділах і є суттєвою загрозою для економічної безпеки підприємства в цілому.

Так як, завданням кадрової безпеки насамперед є попередження, запобігання і усунення ризиків та загроз які виникають з боку персоналу з метою створення умов для стабільного функціонування і розвитку підприємства, то з наведеного вище можна зробити висновки, що вона є найважливішим фактором безпеки всіх сфер діяльності підприємства, нехтування яким здатне не просто завдати серйозної шкоди підприємству, але і зруйнувати його.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Проаналізувавши роботу різних науковців з даного питання та враховуючи специфіку роботи галузі автором визначено сутність складових економічної безпеки підприємств залізничного транспорту та місця в ній кадрової безпеки.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є вивчення загроз кадровій безпеці підприємств залізничного транспорту, що впливають на кадрову безпеку підприємств залізничного транспорту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Баглей Д.Ю. Технологии кадрового менеджмента в системе экономической безопасности предпринимательства: автореф. дис.канд. экон. наук / Д.Ю. Баглей - Ростов-на-Дону, 2007. – 35с.
- 2 Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / Бланк И.А. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
- 3 Горлачук В. В. Економіка підприємства: навч. посібник / В. В. Горлачук, І. Г. Яненкова. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 344 с.
- 4 Економічна безпека: навч. посібник / [О. Користін, О. І. Барановський, Л. В. Герасименко, Л. М. Доля та ін.]. - К.: "Правова єдність", 2010. – 368 с.
- 5 Економічна безпека підприємства: навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. - Харків: УкрДАЗТ, 2011.-266с.
- 6 Економічна діагностика: навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. - К. : ЦУЛ, 2013. - Книга. - 456 с.
- 7 Информационная безопасность компьютерных систем и сетей: учебн. пособие / В. Ф. Шаньгин. М.: Ид форум: инфра-м, 2012. 416 с.
- 8 Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник / О. С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
- 9 Калініченко Л.Л. Методологічний підхід до управління персоналом підприємств залізничного транспорту в умовах реформування галузі: монографія / Л.Л. Калініченко.- Харків: УкрДАЗТ, 2012. – 382 с.
- 10 Ковалев Д., Сухорукова Т. Экономическая безопасность // Экономика Украины. – 1998. - № 10.- с. 48-51
- 11 Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посібник / І. В. Ковальчук. - К. : Знання, 2008. - 679 с.
- 12 Лашенко О.Ю. Кадрова безпека як підсистема в системі економічної безпеки підприємства. Проблеми системного підходу в економіці/ О.Ю. Лашенко: електронне наукове фахове видання. – К.: НАУ, 2007. - Вип.4. http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-3/Laschenko_307.htm
- 13 Логінова Н. І. Місце кадрової безпеки в економічній безпеці підприємства / Н. І. Логовіна // Коммунальное хозяйство городов : Научно-технический сборник. – 2009. – № 87. – С. 371–376.
- 14 Лысенко Ю.Г., Андриенко В.Н., Беликова Т.Ю. и др. Корпоративное управление крупным промышленным комплексом / Под общ. ред. Ю.Г. Лысенко и В.Н. Андриенко. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 327 с
- 15 Мойсеенко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства/ І.П. Мойсеенко, О.М. Марченко: навч. посібник. – Львів, 2011. – 380 с.
- 16 Олейников Е.А. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е.А. Олейникова. М.: Интел-Синтез, 1997. – 288 с.
- 17 Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. – К. : Вид-во "Правова єдність", 2009. – 544 с.
- 18 Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: монографія / О.А. Кириченко, М.П. Денисенко, В.С. Сідак, С.М.

Лаптев, С.А. Єрохін, О.І. Захаров, П.Я. Пригунов та ін. – К.: ІМБ Університету економіки та права «КРОК», 2010. – 412 с.

19 Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : моногр. / Н. Й. Реверчук. — Львів: Львів. банків. ін-т НБУ,

2004. - 195 с.

20 Сороківська О.А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи / О.А. Сороківська, В.Л. Гевко // Економічні науки: Вісник Хмельницького національного університету 2010. – № 2. – Т. 2. – С.32-35.

Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 338.48+65

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Давидова О.Ю., к.т.н., доцент (ХДУХТ)

У статті розглянуті основні групи чинників розвитку туризму. Визначені проблеми розвитку туристичних підприємств і організацій в Україні. Проведений аналіз складу чинників та рівня їх впливу на розвиток туризму в Україні. Виділені основні принципи стійкого туризму. Визначені стратегічні напрями розвитку туристичної індустрії в Україні. Наведені основні напрями державної туристичної політики України, її відповідні стратегії і тактика. Зазначені основні причини та головна мета введення інновацій у закладах сфери обслуговування, а також важливі й ефективні способи цілеспрямованого підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств на світовому й національному ринках.

Ключові слова: туризм, розвиток, правовий захист, туристичне підприємство, туристичні послуги.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Давыдова О.Ю., к.т.н., доцент (ХДУХТ)

В статье рассмотрены основные группы факторов развития туризма. Определены проблемы развития туристических предприятий и организаций в Украине. Проведен анализ состава факторов и уровня их влияния на развитие туризма в Украине. Выделены основные принципы устойчивого туризма. Определены стратегические направления развития туристической индустрии в Украине. Приведены основные направления государственной туристической политики Украины, ее соответствующие стратегии и тактика. Указаны основные причины и главная цель введения инноваций в учреждениях сферы обслуживания, а также важные и эффективные способы целенаправленного повышения конкурентоспособности туристических предприятий на мировом и национальном рынках.

Ключевые слова: туризм, развитие, правовая защита, туристическое предприятие, туристические услуги.

THE PROBLEMS OF TOURISM ENTERPRISES' DEVELOPMENT IN UKRAINE

Davydova O. Y. candidate of technical science, docent

The article identifies the main groups of factors that influence the development of tourism business. The analysis of the composition of factors and their influence on the development of tourism in Ukraine is done.

It is proved that economic security of the real economy of Ukraine is significantly influenced by inbound and domestic tourism.

The basic principles of sustainable tourism are found: sustainable use of natural resources that do not allow them to exhaust; reducing excessive consumption and waste; preservation of the natural, social and cultural diversity; careful planning, integrated approach, the integration of ecological tourism in plans of regional development; support of local economies; stakeholder and public consultations; training; responsible tourism marketing.